

**ХЭНТИЙ АЙМГИЙН ДАРХАН СУМЫН НУТАГТ БАЙРЛАХ “АЛС (ДАЛЬНИЙ)-ИЙН
ХАЙЛУУР ЖОНШНЫ ОРДЫН УРТ ХЭСЭГ/БИЕТ1,1А,2/-ИЙГ АШИГЛАХ” ТӨСЛИЙН 2024
ОНЫ БАЙГАЛЬ ОРЧНЫ МЕНЕЖМЕНТИЙН ТӨЛӨВЛӨГӨӨ**

АГУУЛГА

БҮЛЭГ 1. ТӨСЛИЙН ТАНИЛЦУУЛГА	3
1.1 Төслийн нэр:	3
1.2 Төслийн зорилго:	3
1.3 Төсөл хэрэгжүүлэгчийн мэдээлэл:	3
1.4 Төслийн хүчин чадал.....	3
1.5 Үйлдвэрийн ашиглалтын технологи:	4
1.6 Эцсийн бүтээгдэхүүн:	5
1.6.1 Цахилгаан хангамж.....	6
1.6.2 Усан хангамж:.....	7
1.6.3 Дулаан хангамж	7
БҮЛЭГ 2. ТӨСЛИЙН ТАЛБАЙ, ТҮҮНИЙ ОРЧНЫ БАЙГАЛЬ ОРЧИН, НИЙГЭМ ЭДИЙН ЗАСГИЙН ТӨЛӨВ БАЙДАЛ	9
2.1 Төслийн байршил:	9
2.2 Төслийн физик газарзүй:.....	10
2.3 Уур амьсгал:	10
2.4 Ус зүй	10
2.5 Ургамал зүй	10
БҮЛЭГ 3. ТӨСЛИЙН ГОЛ БА БОЛЗОШГҮЙ СӨРӨГ НӨЛӨӨЛЛИЙН ТОВЧ ТОДОРХОЙЛОЛТ	11
3.1 Агаарын чанарт үзүүлэх сөрөг нөлөө:.....	11
3.2 Хөрс ургамлан бүрхэвчид үзүүлэх сөрөг нөлөө:	11
БҮЛЭГ 4. БАЙГАЛЬ ОРЧНЫ МЕНЕЖМЕНТИЙН ТУХАЙ ЖИЛИЙН ТӨЛӨВЛӨГӨӨНИЙ ГОЛ ЗОРИЛТ	12
БҮЛЭГ 5. СӨРӨГ НӨЛӨӨЛЛИЙГ БУУРУУЛАХ АРГА ХЭМЖЭЭНИЙ ТӨЛӨВЛӨГӨӨ	14
БҮЛЭГ 6. НӨХӨН СЭРГЭЭЛТИЙН ТӨЛӨВЛӨГӨӨ	17
БҮЛЭГ 7. БИОЛОГИЙН ОЛОН ЯНЗ БАЙДЛЫГ ДҮЙЦҮҮЛЭН ХАМГААЛАХ АРГА ХЭМЖЭЭ	18
БҮЛЭГ 8. НҮҮЛГЭН ШИЛЖҮҮЛЭХ МЕНЕЖМЕНТИЙН ТӨЛӨВЛӨГӨӨ	18

ХЭНТИЙ АЙМГИЙН ДАРХАН СУМЫН НУТАГТ БАЙРЛАХ “АЛС (ДАЛЬНИЙ)-ИЙН ХАЙЛУУР ЖОНШНЫ ОРДЫН УРТ ХЭСЭГ/БИЕТ1,1А,2/-ИЙГ АШИГЛАХ” ТӨСЛИЙН 2024 ОНЫ БАЙГАЛЬ ОРЧНЫ МЕНЕЖМЕНТИЙН ТӨЛӨВЛӨГӨӨ

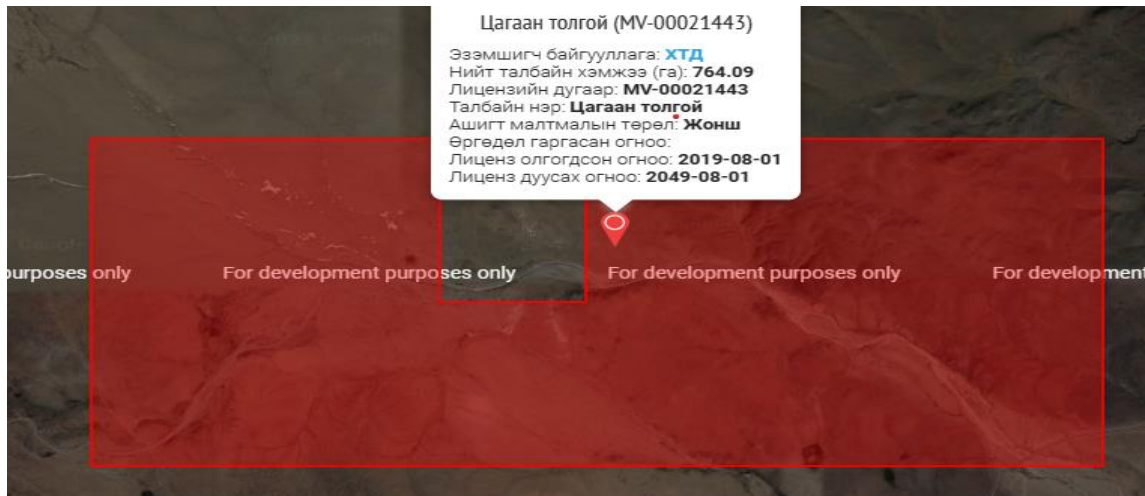
БҮЛЭГ 9. ТҮҮХ СОЁЛЫН ӨВИЙГ ХАМГААЛАХ АРГА ХЭМЖЭЭНИЙ ТӨЛӨВЛӨГӨӨ	19
БҮЛЭГ 10. ОСОЛ ЭРСДЭЛИЙН МЕНЕЖМЕНТИЙН ТӨЛӨВЛӨГӨӨ	20
БҮЛЭГ 11. ХОГ ХАЯГДЛЫН МЕНЕЖМЕНТИЙН ТӨЛӨВЛӨГӨӨ.....	21
БҮЛЭГ 12. ТУХАЙН ЖИЛИЙН БАЙГАЛЬ ОРЧНЫ МЕНЕЖМЕНТИЙН ТӨЛӨВЛӨГӨӨГ ХЭРЭГЖҮҮЛЭХ УДИРДЛАГА ЗОХИОН БАЙГУУЛАЛТЫН ТӨЛӨВЛӨГӨӨ	24
БҮЛЭГ 13. ТУХАЙН ЖИЛИЙН БАЙГАЛЬ ОРЧНЫГ ХАМГААЛАХ ТӨЛӨВЛӨГӨӨНИЙ БИЕЛЭЛТИЙГ НӨЛӨӨЛЛИЙН БҮСИЙН ОРШИН СУУГЧДАД ТАЙЛАГНАХ.....	25

ХЭНТИЙ АЙМГИЙН ДАРХАН СУМЫН НУТАГТ БАЙРЛАХ “АЛС (ДАЛЬНИЙ)-ИЙН ХАЙЛУУР ЖОНШНЫ ОРДЫН УРТ ХЭСЭГ/БИЕТ1,1А,2/-ИЙГ АШИГЛАХ” ТӨСЛИЙН 2024 ОНЫ БАЙГАЛЬ ОРЧНЫ МЕНЕЖМЕНТИЙН ТӨЛӨВЛӨГӨӨ

БҮЛЭГ 1. ТӨСЛИЙН ТАНИЛЦУУЛГА

1.1 Төслийн нэр

Хэнтий аймгийн Дархан сумын нутаг орших “Алс (Дальний) хайлуур жоншны ордын урд хэсэг /хүдрийн биет 1, 1а,2/-ийг ашиглах” төсөл

1.2 Төслийн зорилго

ХТД ХХК нь 2017 онд байгуулагдсан бөгөөд Монгол улсын 9011662124 улсын бүртгэлийн дугаар бүхий аж ахуйн нэгжийн гэрчилгээтэй. Монгол Улсын ашигт малтмалын тухай хуулийн 26 дугаар зүйлийг үндэслэн Хэнтий аймгийн Дархан сумын нутагт орших Алс хайлуур жоншны ордын урд хэсэг MV-021443 дугаартай ашиглалтын тусгай зөвшөөрөлтэй 764.09 гектар талбайд хуульд заасан нөхцөл, шаардлагын дагуу ашигт малтмал ашиглах зөвшөөрлийг 2049 оны 08 дугаар сарын 01-ний өдөр хүртэл авсан байна.

1.3 Төсөл хэрэгжүүлэгчийн мэдээлэл

Төсөл хэрэгжүүлэгч	“ХТД” ХХК
Улсын бүртгэлийн дугаар	9011662124
Регистрийн дугаар	6165524
Хаяг	Улаанбаатар хот, Хан-уул дүүрэг, 11-р хороо, 7 хэсэг, оргил стар 58 байр, 85 тоот
Утас	88053300

Хүснэгт №. 1 Төсөл хэрэгжүүлэгчийн мэдээлэл

1.4 Төслийн хүчин чадал

Ордыг ил болон далд аргаар ашиглах бөгөөд хаягдал, бохирдол тооцсоноор 306.1 мян.тн жоншны хүдэр олборлоно. Жилд 100.0 мян.тн хүдэр олборлох хүчин

ХЭНТИЙ АЙМГИЙН ДАРХАН СУМЫН НУТАГТ БАЙРЛАХ “АЛС (ДАЛЬНИЙ)-ИЙН ХАЙЛУУР ЖОНШНЫ ОРДЫН УРТ ХЭСЭГ/БИЕТ1,1А,2/-ИЙГ АШИГЛАХ” ТӨСЛИЙН 2024 ОНЫ БАЙГАЛЬ ОРЧНЫ МЕНЕЖМЕНТИЙН ТӨЛӨВЛӨГӨӨ

чадалтай ажиллах бөгөөд ил уурхай 4 жилийн хугацаанд, далд уурхай 2 жилийн хугацаанд тус тус ажиллана.

Баяжуулах үйлдвэрийн хувьд 150 мян.тн жилийн хүчин чадалтай бөгөөд эхний жилүүдийн түүхий эдийн 50-65 хувийг Алс хайлуур жоншны ордын урд хэсгээс хангах ба үлдсэн хэсгийг Хэнтий аймгийн Бор-Өндөр сумын нутагт орших “Өндөр-Овоо”-ын хайлуур жоншны ордын 30-р хүдрийн биетээс болон бусад ижил төстэй ордуудаас худалдан авахаар төсөлд тусгав. Төсөл хэрэгжсэнээр 15.03 тэрбум төгрөгийн хөрөнгө оруулалт хийж улсын төсөвт 156.2 тэрбум төгрөг татвар төлж 204.4 тэрбум төгрөгийн цэвэр ашигтай ажиллана. Ордыг эдийн засгий эргэлтэнд оруулснаар орон нутагт мөнгөн урсгал бий болж улс орон нутгийн орлого нэмэгдэхээс гадна, шинээр ажлын байр бий болох зэрэг олон эерэг нөхцөл бүрдэх болно.

1.5 Үйлдвэрийн ашиглалтын технологи

№	Үзүүлэлт	Хэмжих нэгж	Дүн
1	Ерөнхий мэдээлэл		
1.1	Төсөл хэрэгжүүлэгч компани	ХТД ХХК	
1.2	Компанийн улсын бүртгэлийн гэрчилгээний дугаар	9011662124	
1.3	Тусгай зөвшөөрлийн дугаар	MV-021443	
1.4	Ашигт малтмалын төрөл	Жонш	
1.5	Ордын байршил	Хэнтий аймаг Дархан сум	
1.6	Ашиглалтын хугацаа	11	
2	Геологийн судалгаа		
2.1	Нөөц бүртгэх тухай тушаалын дугаар, огноо	2019 оны 06 дугаар сарын 25-ны өдрийн н/66 тоот тушаал	
2.2	Нөөцийн тайлангийн дүгнэлтийн дугаар, огноо	2019 оны 05 сарын 31-ний өдрийн дугаар ХХ-10-02 тоот дүгнэлт	
3	Ил уурхайн технологийн хэсэг		
3.1	Уурхайн ашиглалтын технологи	Автотээвэртэй, гадаад овоолготой ашиглалтын систем	
3.2	Олборлох хүдрийн хэмжээ (нийт)	мян.тн	289.61
3.3	Хүдэр дэх хайлуур жоншны дундаж агуулга	%	44.03
3.4	Хүдэр дэх эрдсийн хэмжээ	мян.тн	127.51
3.5	Олборлолтын үеийн хаягдлын хувь	%	3.49
3.6	Олборлолтын үеийн бохирдлын хувь	%	5.24
3.7	Хуулах хөрсний хэмжээ	мян.м ³	1,601.7
3.8	Хөрс хуулалтын дундаж коэффициент	м ³ /тн	5.53
Далд уурхайн технологийн хэсэг			
3.9	Уурхайн ашиглалтын технологи	Хүдрийг дэд давхраар цооногоор нураах ашиглалтын систем	

ХЭНТИЙ АЙМГИЙН ДАРХАН СУМЫН НУТАГТ БАЙРЛАХ “АЛС (ДАЛЬНИЙ)-ИЙН ХАЙЛУУР ЖОНШНЫ ОРДЫН УРТ ХЭСЭГ/БИЕТ1,1А,2/-ИЙГ АШИГЛАХ” ТӨСЛИЙН 2024 ОНЫ БАЙГАЛЬ ОРЧНЫ МЕНЕЖМЕНТИЙН ТӨЛӨВЛӨГӨӨ

3.10	Далд аргаар олборлох хүдэр	мян.тн	16.49
3.11	Далд аргаар олборлох хүдрийн дундаж агуулга	%	42.12
3.12	Далд аргаар олборлох хүдэр дэх жоншны нөөц	мян.тн	6.94
3.13	Далд аргаар олборлох үеийн хаягдлын хувь	%	12.02
3.14	Далд аргаар олборлох үеийн бохирдлын хувь	%	26.1
4	Баяжуулалтын технологи		
4.1	Баяжуулах технологи	Хуурай, флотаци хосолсон	
4.2	Баяжуулах үйлдвэрийн хүчин чадал	мян.тн	150
4.3	Бүхэллэг баяжмалын агуулга	%	60
4.4	Флотацийн баяжмалын агуулга	%	97
4.5	Бүхэллэг баяжмалын хэмжээ (нийт)	мян.тн	249.9
4.6	Флотацийн баяжмалын хэмжээ (нийт)	мян.тн	462.6

1.6 Эцсийн бүтээгдэхүүн

Алс хайлуур жоншны ордын урд хэсгийн хүдрийг хуурай болон флотацийн аргаар баяжуулах бөгөөд эцсийн бүтээгдэхүүн нь жоншны баяжмал байна. Баяжуулах үйлдвэрийн бүтээгдэхүүн гаргалтын тооцоог доорх хүснэгтэд үзүүлэв.

Үзүүлэлт	Нэгж	Ашиглалтын жил				Нийт
		2-р жил	3-р жил	4-р жил	5-11-р жил	
Ил уурхайгаас ирэх анхдагч хүдэр						
Олборлох хүдрийн хэмжээ	мян.тн	150.00	106.93	49.17	-	306.10
Хүдрийн дундаж агуулга	%	42.16	45.19	46.54	-	43.93
Худалдаж авах хүдэр						
Хүдрийн хэмжээ	мян.тн	-	43.07	100.83	150.00	1,193.90
Хүдрийн дундаж агуулга	%	-	40.00	40.00	40.00	40.00
Баяжуулах үйлдвэр лүү орох нийт хүдэр						
Нийт хүдрийн хэмжээ	мян.тн	150.00	150.00	150.00	150.00	1,500.00
Хүдрийн дундаж агуулга	%	42.16	42.75	45.46	40.00	41.04
Хуурай аргаар баяжуулах хэсгээс гарах баяжмал						
Баяжмалын гарц	%	17.12	17.36	18.46	16.24	16.66
Баяжмалын агуулга	%	60.00	60.00	60.00	60.00	60.00
Жонш авалт	%	24.36	24.36	24.36	24.36	24.36
Баяжмалын хэмжээ	мян.тн	25.68	26.04	27.69	24.36	249.92
Флотацийн хэсгээс гарах баяжмал						
Баяжмалын гарц	%	31.69	32.13	34.17	30.06	30.84
Баяжмалын агуулга	%	97.00	97.00	97.00	97.00	97.00
Жонш авалт	%	72.90	72.90	72.90	72.90	72.90
Баяжмалын хэмжээ	мян.тн	47.53	48.20	51.25	45.09	462.63
Баяжуулах үйлдвэрээс гарах хаягдал						
Хаягдал гарц	%	51.19	50.51	47.37	53.70	52.50
Хаягдлын дундаж агуулга	%	2.26	2.32	2.63	2.04	2.14
Хаягдлын металл авалт	%	2.74	2.74	2.74	2.74	2.74
Хаягдлын хэмжээ хэмжээ	мян.тн	76.79	75.76	71.06	80.55	787.45

**ХЭНТИЙ АЙМГИЙН ДАРХАН СУМЫН НУТАГТ БАЙРЛАХ “АЛС (ДАЛЬНИЙ)-ИЙН
ХАЙЛУУР ЖОНШНЫ ОРДЫН УРТ ХЭСЭГ/БИЕТ1,1А,2/-ИЙГ АШИГЛАХ” ТӨСЛИЙН 2024
ОНЫ БАЙГАЛЬ ОРЧНЫ МЕНЕЖМЕНТИЙН ТӨЛӨВЛӨГӨӨ**

1.6 Төслийн дэд бүтэц

1.6.1 Цахилгаан хангамж

Алс хайлуур жоншны ордоос зүүн урд 2,7 км зайд Бор-Өндөр сумаас татсан 35 кВ-н өндөр хүчдэлийн шугамаас уурхайн цахилгаан хэрэглэгчдийг эрчим хүчээр хангахаар тус төсөлд тусгалаа. Уг төслийн баяжуулах үйлдвэрийн цахилгаан хэрэглэгчдийг найдвартай хангах зорилгоор 2023 оны 9 дүгээр сарын 8-ны өдрийн 23/02 гэрээний дагуу “ХТД” ХХК нь өөрийн эзэмшлийн 35/0.4 кВ-ын дэд станцыг батлагдсан зураг төсөл, стандартын дагуу хийж гүйцэтгэж байна. Харин бусад хэсгийн цахилгаан хэрэглэгчдийг дизель генератораар хангана.

Алс хайлуур жоншны уурхайн цахилгаан эрчим хүчний гол хэрэглэгчид нь:

- Далд уурхайн газрын дээрх, доорх хэрэглэгчид
- Ил уурхайн цахилгаан хэрэглэгчид
- Баяжуулах үйлдвэр
- Уурхайн хотхоны хэрэглэгчид
- Засварын газрын хэрэглэгчид
- Уурын зуух, ус хангамжийн хэрэглэгчид

Уурхайн цахилгаан зарцуулалт

Далд уурхайн хувьд төслийн гурав дахь жилээс ашиглалтад орох ба хоёр жилийн хугацаанд олборлолтын ажил хийгдэхээр төсөлд тусгав. Уурхайг тэжээх цахилгаан дамжуулах агаарын шугамыг болон 0.4 кВ-н хэрэглэгчдийг тэжээх трансформаторыг сонгохын тулд уурхайн цахилгаан хэрэглэгчдийн тооцооны нийт чадлыг тодорхойлов.

Дээрх цахилгаан хэрэглэгчдийн цахилгаан ачааллын тооцоог дараах хүснэгтээр оруулав.

Бүрэн чадал: 2503 кВА

1. Актив чадал: 2095.8 кВт
2. Реактив чадал: 1368.5кВАр
3. Нийт уурхайн эрчим хүчний хэрэглээний коэффициент 0.76

Жилийн эрчим хүчний хэрэглээ 11,425.09 мян.кВт.цаг

ХЭНТИЙ АЙМГИЙН ДАРХАН СУМЫН НУТАГТ БАЙРЛАХ “АЛС (ДАЛЬНИЙ)-ИЙН ХАЙЛУУР ЖОНШНЫ ОРДЫН УРТ ХЭСЭГ/БИЕТ1,1А,2/-ИЙГ АШИГЛАХ” ТӨСЛИЙН 2024 ОНЫ БАЙГАЛЬ ОРЧНЫ МЕНЕЖМЕНТИЙН ТӨЛӨВЛӨГӨӨ

Усан хангамж: Усны үндсэн хэрэглэгч нь уурхайн тосгон ба далд уурхайн өрөмдлөгийн ажил байна. Далд уурхайн усан хангамжийг ордоос 1 км зайд байрлах гар худгаас 5 тн багтаамжтай цистернээр зөөвөрлөж гүйцэтгэнэ.

1.6.2 Усан хангамж:

Уурхайн ажилчдын ундны усны хэрэглээг тусгай зөвшөөрлийн талбайд байрлах 2023 оны 8 дугаар сарын 1-ний өдөр гаргуулсан 130 м гүнтэй худгаас хангахаар төсөлд тусгав.

Худгийн байршлын солбицол:

- Уртраг 109⁰ 24' 14.68
- Өргөрөг 46⁰ 18' 59.28
- Үнэмлэхүй өндөр: 1397 м

Энд худгаас татсан усыг унд ахуйн хэрэглээнд хэрэглэж болохуйц болтол цэвэршүүлж ашиглана. Байгаль орчин, ногоон хөгжил, аялал жуулчлалын сайдын 2015 оны 07 дугаар сарын 30-ны өдрийн А/301 тушаал “Нэгж бүтээгдэхүүн үйлдвэрлэх, ажил гүйцэтгэх, үйлчилгээ үзүүлэхэд зарцуулах усны норм”-ын 12-р хавсралт “Төвлөрсөн усан хангамж, ариутгах татуургын системд холбогдоогүй орон сууц”-д 1 хүн 150 л/хон байна.

1.6.3 Дулаан хангамж

Уурхайн ажилчдын кемп, уурхайн захиргаа болон гал тогоо, засварын газрын барилга байгууламжуудын халаалтыг уурын зуухаар халаахаар төлөвлөсөн.

Уурхайн оффисын байр, гал тогоо, амралтын байр зэрэг уурхайн халаалт шаардлагатай бүхий л хэрэглэгчдийг хүйтний улиралд халааж дулааны улиралд халаалтыг зогсоохоор төсөлд тусгаж өгсөн.

1.6.4 Уурхайн барилга байгууламж

Өмнөх боловсруулсан ТЭЗҮ-ний төлөвлөлт, хөрөнгө оруулалтын дагуу барилга байгууламж, механик засварын цех, оффис, уурын зуух, тэсрэх материалын агуулах, хүрээлсэн хашаа зурвас, үерийн далангууд, зам харилцаа, ЦДАШугам зэрэг бүтээн байгуулалтын ажил хийж гүйцэтгэж байна. Мөн уурхайн хотхонд дунджаар 100-150 хүн байрлах ажилчдын амрах байр, хотхоны гал тогоо,

ХЭНТИЙ АЙМГИЙН ДАРХАН СУМЫН НУТАГТ БАЙРЛАХ “АЛС (ДАЛЬНИЙ)-ИЙН ХАЙЛУУР ЖОНШНЫ ОРДЫН УРТ ХЭСЭГ/БИЕТ1,1А,2/-ИЙГ АШИГЛАХ” ТӨСЛИЙН 2024 ОНЫ БАЙГАЛЬ ОРЧНЫ МЕНЕЖМЕНТИЙН ТӨЛӨВЛӨГӨӨ

халуун ус, спорт талбай, машины зогсоол, граж, агуулах зэргийг гүйцэтгэж байна.

Үүнд:

- Ажиллах хүчний орон сууц, үйлчилгээний байгууламж
- Баяжуулах үйлдвэр
- Захиргаа
- Засварын газар
- Тээврийн зам
- Тэсрэх материалын агуулах
- Шатахуун түгээх станц
- Бусад

ХЭНТИЙ АЙМГИЙН ДАРХАН СУМЫН НУТАГТ БАЙРЛАХ “АЛС (ДАЛЬНИЙ)-ИЙН ХАЙЛУУР ЖОНШНЫ ОРДЫН УРТ ХЭСЭГ/БИЕТ1,1А,2/-ИЙГ АШИГЛАХ” ТӨСЛИЙН 2024 ОНЫ БАЙГАЛЬ ОРЧНЫ МЕНЕЖМЕНТИЙН ТӨЛӨВЛӨГӨӨ

БҮЛЭГ 2. ТӨСЛИЙН ТАЛБАЙ, ТҮҮНИЙ ОРЧНЫ БАЙГАЛЬ ОРЧИН, НИЙГЭМ ЭДИЙН ЗАСГИЙН ТӨЛӨВ БАЙДАЛ

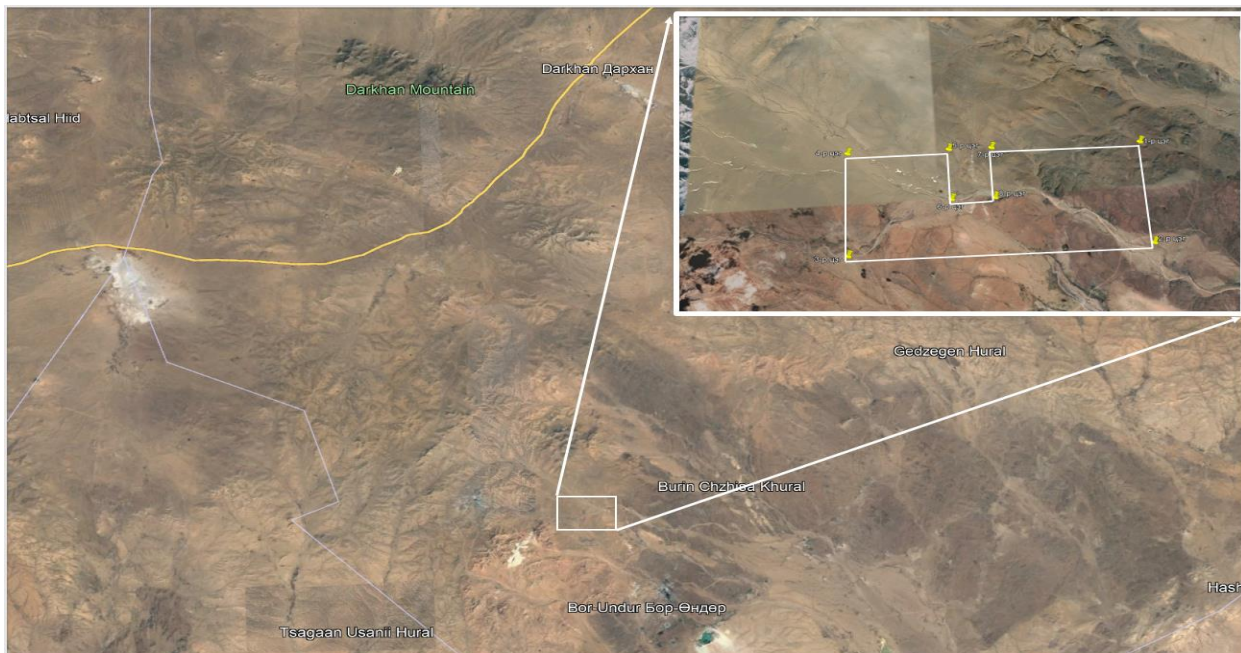
2.1 Төслийн байршил:

Алс хайлуур жоншны уурхай нь Улаанбаатар хотоос 330 км, Хэнтий аймгаас 144 км, Дархан сумаас 36 км, Бор-Өндөр дэх төмөр замын өртөөнөөс хойш 5 км, Дорноговь аймгийн Даланжаргалан сумаас 52 км зайд тус тус байрладаг. ХТД” ХХК нь тусгай зөвшөөрлийн 764.09 га талбайд үйл ажиллагаа явуулж байна.

MV-021443 дугаартай ашиглалтын тусгай зөвшөөрлийг 2019 оны 08 дугаар сарын 01-ний өдрийн, АМГТГ-ын Кадастрын хэлтсийн даргын 378 дугаартай шийдвэрээр авсан бөгөөд ашиглалтын тусгай зөвшөөрлийн солбилцлын цэгүүдийг дараах хүснэгтэд харууллаа.

Хүснэгт №. 2 Төслийн талбайн координат

№	Уртраг	Өргөрөг
1	109° 25' 58"	46° 19' 51.65"
2	109° 25' 58"	46° 18' 51.66"
3	109° 22' 30"	46° 18' 51.66"
4	109° 22' 30"	46° 19' 51.65"
5	109° 23' 41.56"	46° 19' 51.65"
6	109° 23' 41.56"	46° 19' 21.65"
7	109° 24' 11.73"	46° 19' 21.65"
8	109° 24' 11.73"	46° 19' 51.65"

Зураг № 1 Төслийн талбайн байршлын зураг

ХЭНТИЙ АЙМГИЙН ДАРХАН СУМЫН НУТАГТ БАЙРЛАХ “АЛС (ДАЛЬНИЙ)-ИЙН ХАЙЛУУР ЖОНШНЫ ОРДЫН УРТ ХЭСЭГ/БИЕТ1,1А,2/-ИЙГ АШИГЛАХ” ТӨСЛИЙН 2024 ОНЫ БАЙГАЛЬ ОРЧНЫ МЕНЕЖМЕНТИЙН ТӨЛӨВЛӨГӨӨ

2.2 Төслийн физик газарзүй

2.3 Уур амьсгал

Судалгааны талбай нь жилийн дөрвөн улирал ээлжлэн солигддог эх газрын эрс тэс уур амьсгалтай. Улирлын температурын зөрүү их. Өвөл нь -37.5 хэм хүртэл хүйтэрнэ. Зун хамгийн их халж +34.9-өөс +40 хэм хүрнэ. Жилд унах хур тунадасны хэмжээ дунджаар 277 мм бөгөөд үүний 70 гаруй хувь нь зуны улиралд бууна. Жил бүрийн 10-р сарын сүүл үеэс цас орж хүйтний улирал эхэлдэг. Салхины хурд 6-8 м/сек-ээс 18 м/сек хүрнэ. Заримдаа түүнээс ч хүчтэй шороон шуурга шуурна. Цасан бүрхүүл ихэвчлэн жил бүрийн 11-р сарын 2 дугаар хагаст эхлэн тогтож, дараа жилийн 3-р сарын сүүлч, 4-р сарын эхээр бүрэн хайлдаг. Жилд дунджаар 79-95 орчим хоногийн туршид харьцангуй бага зузаантай цасан бүрхүүл тогтдог боловч уул толгодын хойд ташлаг болон хөндий хотгорын ай савын хэсэгт цасан бүрхүүлийн хамгийн их зузаан 18-20 см хүрдэг.

2.4 Ус зүй

Судалгааны талбайд ой мод, намаг шавар байхгүй. Зуны улирлын сүүлч, намрын ширүүн аадар борооны дараа хуурай сайруудаар хэмхдэс чулуу зөөвөрлөсөн түр зуурын үерийн ус урсдаг. Гадаргуугийн нам дор хэсгүүдэд оршдог жижиг нуур тойрмууд нь агаарын хур тунадсаар тэжээгдэнэ.

2.5 Ургамал зүй

Тус сумын нутаг ботаник газар зүйн мужлалаар дээгүүр, Монголын хээрийн тойргийн Нялгын дүүрэгт хамаарна. Уулын хээрт: Цахилдаг, алаг өвст, хиаг-хялганат, бужмаг, хонгорзул, улалж, бут бударгана, харгана, халгай, буурцагт өвсний төрөл зонхилно. Тал хээрт: Үетэн хялганат, хазаар өвс, хиаг-хялганат, шарилж, лууль, дэрс болон амт чанар, шимт сайтай үетэн, буурцагт, алаг өвсний төрлийн ургамал зонхилно. Мөн гол, булаг, нуур тойрмын хөвөөгөөр хиаг, хазаар өвс, салхин ерхөг, дэрс, харгана, адамсын агь, хэрс зэрэг ургамал ургадаг ба сумын урд говирхог талаараа таана, мангир, хөмүүл, ерхөг, үетэн хялганат, алаг өвс, жижиг бутан үетэн, ботуульт ургамал зонхилон ургадаг байна. Сумын нийт бэлчээрийн 4.5 хувь нь цэвэр бэлчээр, 59 хувь нь сөөгт бэлчээр, 22 хувь нь чулуурхаг бэлчээр, 14.5 хувь нь довонтой бэлчээр байна.

ХЭНТИЙ АЙМГИЙН ДАРХАН СУМЫН НУТАГТ БАЙРЛАХ “АЛС (ДАЛЬНИЙ)-ИЙН ХАЙЛУУР ЖОНШНЫ ОРДЫН УРТ ХЭСЭГ/БИЕТ1,1А,2/-ИЙГ АШИГЛАХ” ТӨСЛИЙН 2024 ОНЫ БАЙГАЛЬ ОРЧНЫ МЕНЕЖМЕНТИЙН ТӨЛӨВЛӨГӨӨ

БҮЛЭГ 3. ТӨСЛИЙН ГОЛ БА БОЛЗОШГҮЙ СӨРӨГ НӨЛӨӨЛЛИЙН ТОВЧ ТОДОРХОЙЛОЛТ

3.1 Агаарын чанарт үзүүлэх сөрөг нөлөө:

Алс хайлуур жоншны ордын район бол манай орны хамгийн эрс тэс уур амьсгалтай, ургамал бүрхэвч сайтай нутаг. Энэ бүс нутагт уур амьсгалын чийглэг, хуурай байдлыг илтгэх үзүүлэлт болох дулаан улирлын хур тунадас, газрын гадаргын ууршуулах чадварын харьцаа 0.14-өөс их байдаг

Уг төсөл хэрэгжих талбай нь хүний суурьшлын бүс буюу Дархан сумын төвөөс зүүн хойш 36км зайтай, тухай район нь жоншны хэд хэдэн уурхай, баяжуулах үйлдвэртэй байгаа зэргээс агаар орчинд нөлөөлж бохирдуулах тоос, хүнд машин механизмуудын утаа зэргээр бага зэргийн бохирдсон байна.

Агаар орчныг бохирдуулах үндсэн эх үүсвэрийг байгалийн болон хүний үйл ажиллагаанаас үүдэлтэй гэж 2 ерөнхий хэсэгт хувааж үзнэ. Агаарын бохирдлын нилээд аюултай эх үүсвэрт хүний үйл ажиллагаанаас хамааралтай бохирдолт ордог ба энэ нь ихэвчлэн үйлдвэртэй холбоотой

3.2 Хөрс ургамлан бүрхэвчид үзүүлэх сөрөг нөлөө:

Төсөл хэрэгжиж буй газрын хөрсөн бүрхэвч нь ялзмаг хуримтлалын давхарга нь бараан хүрэн, хүрэн өнгөнийх нь байдал ялзмагийн хуримтлалтай шууд холбоотой. Бүдэг илэрсэн бөөмөрхөг бүтэцтэй, жижиг сайр чулуу байнга бага хэмжээгээр агуулсан байдаг. Доод хил нь тод ялгардаг. Зузаан нь янз бүр 10см-ээс 30-35 см хүртэл хэлбэлзэнэ. Шилжилтийн ялзмагт давхарга тод бор, цайвар бор өнгөтэй бусад давхаргуудаас арай хурц туяатай, нягтавтарт, хил зааг нь тод, зузаан нь 10-25 см байдаг.

ХЭНТИЙ АЙМГИЙН ДАРХАН СУМЫН НУТАГТ БАЙРЛАХ “АЛС (ДАЛЬНИЙ)-ИЙН ХАЙЛУУР ЖОНШНЫ ОРДЫН УРТ ХЭСЭГ/БИЕТ1,1А,2/-ИЙГ АШИГЛАХ” ТӨСЛИЙН 2024 ОНЫ БАЙГАЛЬ ОРЧНЫ МЕНЕЖМЕНТИЙН ТӨЛӨВЛӨГӨӨ

БҮЛЭГ 4. БАЙГАЛЬ ОРЧНЫ МЕНЕЖМЕНТИЙН ТУХАЙ ЖИЛИЙН ТӨЛӨВЛӨГӨӨНИЙ ГОЛ ЗОРИЛТ

Байгаль орчны менежментийн төлөвлөгөө нь төсөл хэрэгжих нутаг дэвсгэрийн байгаль орчныг хамгаалах, зүй зохистой ашиглах, нөхөн сэргээх, стратегийн үнэлгээний зөвлөмжийн хэрэгжилтийг хангах, нөлөөллийн нарийвчилсан үнэлгээгээр тогтоосон сөрөг нөлөөллийг бууруулах, арилгах, урьдчилан сэргийлэх, төсөл хэрэгжих орчинд бий болж болзошгүй сөрөг үр дагаврыг хянах, илрүүлэх үндсэн зорилго бүхий эрхзүйн баримт бичиг юм.

“Алс (дальний)-ийн хайлуур жоншны ордын урт хэсэг/биет1,1а,2/-ийг ашиглах” уул уурхайн төслийн хүрээнд төсөл хэрэгжүүлэгчийн мөрдөн ажиллах байгаль орчны менежментийн төлөвлөгөөг “Байгаль орчинд нөлөөлөх байдлын үнэлгээний тухай” Монгол Улсын хууль, Байгаль орчин, ногоон хөгжлийн сайдын 2014 оны 04 дүгээр сарын 10-ны өдрийн А-117 дугаар тушаалын 2 дугаар хавсралт “Байгаль орчны нөлөөллийн үнэлгээ хийх аргачлал”, Засгийн газрын 2013 оны 374 дүгээр тогтоолын 2 дугаар хавсралт “Байгаль орчны нөлөөллийн үнэлгээний журам”-ын 2-р хэсэгт тусгасаны дагуу, байгаль орчны нөлөөллийн нарийвчилсан үнэлгээний үр дүн зэрэгт тулгуурлан Байгаль орчин, аялал жуулчлалын сайдын 2019 оны 10 дугаар сарын 29 –ний өдрийн А/618 тоот тушаалаар батлагдсан “Байгаль орчны менежментийн төлөвлөгөө боловсруулах хянан батлах, тайлагнах журам”-ын дагуу боловсруулав

Байгаль орчны менежментийн төлөвлөгөө нь:

- Байгаль орчныг хамгаалах төлөвлөгөө
- Орчны хяналт-шинжилгээний хөтөлбөрөөс бүрдэнэ

Энэхүү байгаль орчныг хамгаалах төлөвлөгөө нь төлөвлөж буй төслийн үйл ажиллагаанаас байгаль орчин, хүн амд үзүүлж болзошгүй сөрөг нөлөөллүүдээс урьдчилан сэргийлэх, бууруулах арга хэмжээнүүдийг шаардагдах хөрөнгө зардал, хугацаа, давтамж, баримтлах дүрэм журам, стандартуудын хамт нэгтгэн үзүүлж буй төслийг хэрэгжүүлэгч “ХДТ” ХХК -аас заавал хэрэгжүүлж, мөрдөж ажиллах ёстой баримт бичиг юм.

ХЭНТИЙ АЙМГИЙН ДАРХАН СУМЫН НУТАГТ БАЙРЛАХ “АЛС (ДАЛЬНИЙ)-ИЙН ХАЙЛУУР ЖОНШНЫ ОРДЫН УРТ ХЭСЭГ/БИЕТ1,1А,2/-ИЙГ АШИГЛАХ” ТӨСЛИЙН 2024 ОНЫ БАЙГАЛЬ ОРЧНЫ МЕНЕЖМЕНТИЙН ТӨЛӨВЛӨГӨӨ

Хүснэгт №. 3 БОМТ нийт зардал

№	Байгаль орчны менежментийн төлөвлөгөө	Зардал (сая.төг)
	Байгаль орчныг хамгаалах төлөвлөгөө	
1	Сөрөг нөлөөллийг бууруулах арга хэмжээний төлөвлөгөө	1.500.000
2	Нөхөн сэргээлтийн төлөвлөгөө	-
3	Дүйцүүлэн хамгаалах төлөвлөгөө	3.000.000
4	Осол эрсдэлийн менежментийн төлөвлөгөө	2.500.000
5	Хог хаягдлын менежментийн төлөвлөгөө	1.500.000
6	Удирдлага зохион байгуулалтын авч хэрэгжүүлэх арга хэмжээний төлөвлөгөө	500.000
7	Орчны хяналт шинжилгээний хөтөлбөр	1.000.000
	2024 оны нийт зардал	10.000.000

Тус төслийн үйл ажиллагаанаас төсөл хэрэгжих нутаг дэвсгэрийн байгаль орчин болон төслийн ажилчид, ойр орчмын оршин суугчид, хүн амын эрүүл мэндийг хамгаалах, тухайн орчныг зүй зохистой ашиглах, нөхөн сэргээх, тус төслийн нөлөөллийн нарийвчилсан үнэлгээгээр тогтоосон сөрөг нөлөөллийг бууруулах, арилгах, урьдчилан сэргийлэх арга хэмжээг төлөвлөх, төсөл хэрэгжих орчинд бий болж болзошгүй сөрөг үр дагаврыг хянах, илрүүлэхэд оршино Ингэхдээ, төсөл хэрэгжүүлэгч тухайн арга хэмжээ бүрийг хэрэгжүүлж болохуйц, бодиттой арга хэмжээг төлөвлөн тусгахыг эрхэм болголоо. Энэхүү байгаль орчны менежментийн төлөвлөгөөнд сөрөг нөлөөллөөс урьдчилан сэргийлэх, бууруулах арга хэмжээний төлөвлөгөө, нөхөн сэргээлтийн төлөвлөгөө, орчны хяналт шинжилгээний хөтөлбөр, тус байгаль орчны менежментийн төлөвлөгөөний хэрэгжилтийг оролцогч, сонирхогч талуудад тайлагнах хуваарь зэрэг ажлууд багтсан бөгөөд төслийн 2024 оны 1 жилийн хугацаанд менежментийн төлөвлөгөөний ажилд нийт **10.000.000 /арван сая төгрөг/** зарцуулахаар төсөвлөгдсөн байна.

ХЭНТИЙ АЙМГИЙН ДАРХАН СУМЫН НУТАГТ БАЙРЛАХ “АЛС (ДАЛЬНИЙ)-ИЙН ХАЙЛУУР ЖОНШНЫ ОРДЫН УРТ ХЭСЭГ/БИЕТ1,1А,2/-ИЙГ АШИГЛАХ” ТӨСЛИЙН 2024 ОНЫ БАЙГАЛЬ ОРЧНЫ МЕНЕЖМЕНТИЙН ТӨЛӨВЛӨГӨӨ

БҮЛЭГ 5. СӨРӨГ НӨЛӨӨЛЛИЙГ БУУРУУЛАХ АРГА ХЭМЖЭЭНИЙ ТӨЛӨВЛӨГӨӨ

№	Гол болон болзошгүй сөрөг нөлөөллүүд	Сөрөг нөлөөлийг арилгах, бууруулах арга хэмжээ	Сөрөг нөлөөлийг хамрах хүрээ	Хэмжих нэгж	Нэгжийн зардал (мян.төг)	Тоо хэмжээ	Нийт зардал, төг	Хэрэгжүүлэх хугацаа, давтамж
Агаарын чанар								
1	- Уурхайн олборлолтын үеийн хөрс хуулалт, олборлолт, овоолго хийх газар шорооны ажил, - Уурхайн үйл ажиллагаанд буй ашиглаж буй тээврийн хөдөлгөөн, Тээвэрлэлтэнд явж буй машинуудаас ялгарах хорт бодисуудаар орчны агаар бохирдох -Бутлуурын үйлдвэрийн үйл ажиллагаанаас үүсэх тоосжилт	Уурхайд орж гарах машин, ачилт буулгалтын цаг хугацаа, хоорондын зайг тоосны сарнилтай уялдуулан оновчтой байлгах мөрдөж ажиллах	Үйл ажиллагааны хүрээнд	-	3.0	-	1.0	Жил бүр
		Уурхайн ажиллагсдад тоосноос хамгаалах хушуувч, амны маск, хүнсний нэмэлт бүтээгдэхүүнээр ажилчдыг хангах сургалт явуулах	Үйл ажиллагааны хүрээнд	-	500.0	-	500.0	2024 оны 5-7 сар
Хөрсөн бүрхэвч								
2	Ордын ашиглалтын явцад хөрсний бүтэц найрлагад өөрчлөлт орох, хог хаягдал, тоосжилтоос бохирдол үүсгэх, хүнд даацын машин механизмууд олон салаа зам гаргаж	ШТМ-ыг стандартын шаардлага хангасан саванд хадгалах хадгалалтанд хяналт тавих	Үйл ажиллагааны турш	-	-	Гэрээний дагуух төлбөр		2024 онд
		Шимт хөрсний овоолго хийх хадгалах	Үйл ажиллагааны турш	-	-	-	-	-

ХЭНТИЙ АЙМГИЙН ДАРХАН СУМЫН НУТАГТ БАЙРЛАХ “АЛС (ДАЛЬНИЙ)-ИЙН ХАЙЛУУР ЖОНШНЫ ОРДЫН УРТ ХЭСЭГ/БИЕТ1,1А,2/-ИЙГ АШИГЛАХ” ТӨСЛИЙН 2024 ОНЫ БАЙГАЛЬ ОРЧНЫ МЕНЕЖМЕНТИЙН ТӨЛӨВЛӨГӨӨ

	хөрс болон ургамлыг гэмтээх.	Уурхайн орчны замыг стандартын дагуу тавих, тэмдэгжүүлэх ажил хийх, олон салаа зам гаргахаас сэргийлэх	Үйл ажиллагааны турш	–				
Дуу чимээ								
3	Ашиглагдаж буй машин тоног төхөөрөмжөөс үүссэн дуу чимээ орчны шуугианы түвшнийг нэмэгдүүлнэ	Олборлолтын ажлыг өдрийн цагаар гүйцэтгэх	Үйл ажиллагааны турш	–	–	–	–	Тогтмол
		Дуу шуугианы хэмжилт (2 цэгт дууны түвшин хэмжигч NL-04 багажаар) хийж, дуу, шуугиан бүхий машин механизмийн ашиглалтыг оновчтой төлөвлөх, үр ашиггүй ашиглалтыг багасгах	Үйл ажиллагааны турш	–				2024 онд
Усан орчин								
5	Гүний усыг ашигласнаар усны нөөц хомсдох, усны бохирдол, шатах тослох материалыг алдсанаар газрын доорх усбохирдох, газар доорх устай холбогдон ургадаг ургамалжилтанд	Усыг хэмнэлттэй хэрэглэх	Үйл ажиллагааны турш				Үйл ажиллагааний зардлаар	Байгаль орчныг хамгаалах тухай хууль

ХЭНТИЙ АЙМГИЙН ДАРХАН СУМЫН НУТАГТ БАЙРЛАХ “АЛС (ДАЛЬНИЙ)-ИЙН ХАЙЛУУР ЖОНШНЫ ОРДЫН УРТ ХЭСЭГ/БИЕТ1,1А,2/-ИЙГ АШИГЛАХ” ТӨСЛИЙН 2024 ОНЫ БАЙГАЛЬ ОРЧНЫ МЕНЕЖМЕНТИЙН ТӨЛӨВЛӨГӨӨ

	сергөөр нөлөөлж болзошгүй.	Ус ашиглуулах дүгнэлт гаргуулан гэрээ байгуулан зөвшөөрөл авч, төлбөрийг барагдуулах	Үйл ажиллагааны турш					Жил бүр
Нийт 3.500.0								

ХЭНТИЙ АЙМГИЙН ДАРХАН СУМЫН НУТАГТ БАЙРЛАХ “АЛС (ДАЛЬНИЙ)-ИЙН ХАЙЛУУР ЖОНШНЫ ОРДЫН УРТ ХЭСЭГ/БИЕТ1,1А,2/-ИЙГ АШИГЛАХ” ТӨСЛИЙН 2024 ОНЫ БАЙГАЛЬ ОРЧНЫ МЕНЕЖМЕНТИЙН ТӨЛӨВЛӨГӨӨ

БҮЛЭГ 6. НӨХӨН СЭРГЭЭЛТИЙН ТӨЛӨВЛӨГӨӨ

№	Нөхөн сэргээлтийн зорилт	Нөхөн сэргээлтийн арга хэмжээ	Арга хэмжээний цар хэмжээ	Хэмжих нэгж	Тоо хэмжээ	Нэгжийн зардал, төг	Нийт зардал мян,төг	Хэрэгжүүлэх хугцаа ба давтамж	Баримтлах эрх зүй баримт бичиг
	Нөхөн сэргээлтийн ажлын техникийн үе шатанд орд газрыг ашиглаж дууссаны дараа болон ашиглалтын явцад уурхайн чөлөөлөгдсөн орон зайг цаашид аж ахуйн үйл ажиллагаанд үргэлжлүүлэн ашиглах зорилгоор нөхөн сэргээхэд техникийн нөхөн сэргээлтийн гол зорилт юм.	Тус сумын удирдлагуудтай зөвшилцөн уул уурхай, дэд бүтцийн нөлөөгөөр эвдрэлд орж орхигдсон 1 га - аас багагүй талбайд техникийн болон нөхөн сэргээлт хийх	Үйл ажиллагааны дуусмагц	–	–		Үйл ажиллагааны зардлаар	–	“Байгаль орчныг хамгаалах тухай” “Ашигт малтмалын тухай”, “Байгаль орчинд нөлөөлөх байдлын үнэлгээний тухай” MNS5915:2008 MNS5916:2008 MNS5917:2008

ХЭНТИЙ АЙМГИЙН ДАРХАН СУМЫН НУТАГТ БАЙРЛАХ “АЛС (ДАЛЬНИЙ)-ИЙН ХАЙЛУУР ЖОНШНЫ ОРДЫН УРТ ХЭСЭГ/БИЕТ1,1А,2/-ИЙГ АШИГЛАХ” ТӨСЛИЙН 2024 ОНЫ БАЙГАЛЬ ОРЧНЫ МЕНЕЖМЕНТИЙН ТӨЛӨВЛӨГӨӨ

БҮЛЭГ 7. БИОЛОГИЙН ОЛОН ЯНЗ БАЙДЛЫГ ДҮЙЦҮҮЛЭН ХАМГААЛАХ АРГА ХЭМЖЭЭ

№	Нөхөн сэргээлтийн зорилт	Дүйцүүлэн хамгаалах зорилт	Хамгаалах арга хэмжээ	Тоо хэмжээ	Нэгжийн зардал, төг	Нийт зардал, төг	Хэрэгжүүлэх хугацаа ба давтамж	Баримтлах жрх зүйн баримт бичиг
1	Дүйцүүлэн хамгаалах	0.5 га талбайд дүйцүүлэн хамгаалах нөхөн сэргээлт хийх	Төслийн талбайд	-	-	Үйл ажиллагааны зардлаар		“Байгаль орчныг хамгаалах тухай” “Ашигт малтмалын тухай”, “Байгаль орчинд нөлөөлөх байдлын үнэлгээний тухай” MNS5915:2008 MNS5916:2008 MNS5917:2008
2	Тэрбум мод үндэсний хөдөлгөөний хүрээнд	Тэрбум мод үндэсний хөдөлгөөний хүрээнд сумын удирдлагуудтай зөвшилцөн 1 га талбайд мод тарих						
3	Тэрбум мод үндэсний хөдөлгөөний хүрээнд тарих модны хэмжээ	0.5 га талбайд 500 ширхэг мод тарина.	Төслийн талбайд	-	-	Үйл ажиллагааны зардлаар	2024 онд	

БҮЛЭГ 8. НҮҮЛГЭН ШИЛЖҮҮЛЭХ МЕНЕЖМЕНТИЙН ТӨЛӨВЛӨГӨӨ

Төслийн хүрээнд нүүлгэн шилжүүлэх үйл ажиллагаа хийгдэхгүй тул 2024 оны БОМТ-нд нүүлгэн шилжүүлэх, нөхөн олговор олгох арга хэмжээ тусгагдаагүй болно.

ХЭНТИЙ АЙМГИЙН ДАРХАН СУМЫН НУТАГТ БАЙРЛАХ “АЛС (ДАЛЬНИЙ)-ИЙН ХАЙЛУУР ЖОНШНЫ ОРДЫН УРТ ХЭСЭГ/БИЕТ1,1А,2/-ИЙГ АШИГЛАХ” ТӨСЛИЙН 2024 ОНЫ БАЙГАЛЬ ОРЧНЫ МЕНЕЖМЕНТИЙН ТӨЛӨВЛӨГӨӨ

БҮЛЭГ 9. ТҮҮХ СОЁЛЫН ӨВИЙГ ХАМГААЛАХ АРГА ХЭМЖЭЭНИЙ ТӨЛӨВЛӨГӨӨ

№	Нөлөөлөлд өртөх түүх соёлын өвүүд	Хамгаалах арга хэмжээ	Сөрөг нөлөөллийн хамрах хүрээ	Хэмжих нэгж	Нэгжийн зардал, төг	Тоо хэмжээ	Нийт зардал, төг	Хэрэгжүүлэх хугацаа	Баримтлах эрх зүйн баримт бичиг
1	Нөлөөлөлд өртөх түүх соёлын биет өв	Түүх, соёлын өв дурсгалуудын талаарх мэдээлэлд анхааралтай хандах, сэргээх ажилд оролцох	Үйл ажиллагааны явцад	-	-	-	-	2024онд	Соёлын өвийг хамгаалах тухай хууль
		Түүх соёлын биет өв олдсон тохиолдолд хамгаалалтад авах	Төслийн талбайд	-	-	-	-	2024 онд	

ХЭНТИЙ АЙМГИЙН ДАРХАН СУМЫН НУТАГТ БАЙРЛАХ “АЛС (ДАЛЬНИЙ)-ИЙН ХАЙЛУУР ЖОНШНЫ ОРДЫН УРТ ХЭСЭГ/БИЕТ1,1А,2/-ИЙГ АШИГЛАХ” ТӨСЛИЙН 2024 ОНЫ БАЙГАЛЬ ОРЧНЫ МЕНЕЖМЕНТИЙН ТӨЛӨВЛӨГӨӨ

БҮЛЭГ 10. ОСОЛ ЭРСДЭЛИЙН МЕНЕЖМЕНТИЙН ТӨЛӨВЛӨГӨӨ

№	Болзошгүй аюул осол, сөрөг нөлөөлөл	Хамгаалах арга хэмжээ	Сөрөг нөлөөллийн хамрах хүрээ	Хэмжих нэгж	Нэгжийн зардал, төг	Тоо хэмжээ	Нийт зардал, төг	Хэрэгжүүлэх хугацаа	Баримтлах эрх зүйн баримт бичиг
	Болзошгүй осол, саатал, техник технологийн шугам сүлжээний гэмтэл, галын гэнэтийн аюул үүсэх, байгалийн гамшиг	Техник, технологийн аюулгүй байдлыг тогтмол шалгах, хянах, Машин техникийн үйлчилгээ засварыг тусгай бэлтгэсэн талбайд явуулж хэвших	Нийт төсөл хэрэгжих талбай барилг байгууламжинд	–	–	–	–	Жил бүр	Гамшгаас хамгаалах тухай хууль
		Галын сараа байгуулах	Үйл ажиллагааны турш	–	–	–	–	2024 онд	
		Аваар ослын үед авран хамгаалах төлөвлөгөөтэй байх	Үйл ажиллагааны турш	–	–	–	–		
		Тэсэрч дэлбэрэх бодис, тэсэлгээний хэрэгслийн аюулгүй байдалд хяналт тавих, зориулалтын агуулахад хадгалах	Үйл ажиллагааны турш	–	–	–	–	Жил бүр	
				Нийт 2.500.0					

ХЭНТИЙ АЙМГИЙН ДАРХАН СУМЫН НУТАГТ БАЙРЛАХ “АЛС (ДАЛЬНИЙ)-ИЙН ХАЙЛУУР ЖОНШНЫ ОРДЫН УРТ ХЭСЭГ/БИЕТ1,1А,2/-ИЙГ АШИГЛАХ” ТӨСЛИЙН 2024 ОНЫ БАЙГАЛЬ ОРЧНЫ МЕНЕЖМЕНТИЙН ТӨЛӨВЛӨГӨӨ

БҮЛЭГ 11. ХОГ ХАЯГДЛЫН МЕНЕЖМЕНТИЙН ТӨЛӨВЛӨГӨӨ

№	Болзошгүй аюул осол, сөрөг нөлөөлөл	Хамгаалах арга хэмжээ	Сөрөг нөлөөллийн хамрах хүрээ	Хэмжих нэгж	Нэгжийн зардал, төг	Тоо хэмжээ	Нийт зардал, төг	Хэрэгжүүлэх хугацаа	Баримтлах эрх зүйн баримт бичиг
1	Хатуу хог хаягдлыг тогтмол зайлуулаагүйгээс орчин бохирдох	Аюултай хог хаягдал үүсгэгчийн дугаар авах	Үйл ажиллагааны турш	–	–	–	–	Жил бүр	Хог хаягдлын тухай хууль болон
		Хаягдал тосыг хуримтлуулах сав байрлуулах	Үйл ажиллагааны турш	–	–	–	–	Жил бүр	холбогдох журам, заалтууд
		Хог хаягдлыг цуглуулах савыг битүүмж сайтай хийх, аль болох олон газарт байрлуулах	Үйл ажиллагааны турш	–	–	–	–		Хог хаягдлын тухай хуулийн 14-р зүйл
	Ахуйн хатуу хог хаягдлаар газрын гадарга бохирдох;	Ахуйн хаягдлыг ил задгай хаяхгүй байх, хаягдлын цэгийг стандартын шаардлагад нийцүүлэн битүүмжлэл сайтай хийх, хаягдлыг богино хугацаанд нутаг дэвсгэрээс зөвшөөрөгдсөн цэг рүү зайлуулах.	Төслийн талбайн бүх барилга байгуулам жуудад				250.00	Сар бүр	Хог хаягдлын тухай хууль
	Хог хаягдал, ШТМ-ын хаягдал хурын усаар дамжин гүний усыг бохирдуулах	Унд ахуйн усыг лабораторын шинжилгээнд тогтсон хуваарийн дагуу шинжлүүлж байх	Төслийн талбай дахь худгийн усанд				ОХШХ-т тусгас анаар	IV улиралд	MNS 3936:1986 Ундны ус болон үйлдвэрийн ус-Тухайн талбарт нь шинжилгээ хийх MNS 0900:2005
	Нийт					1.500.0			

ХЭНТИЙ АЙМГИЙН ДАРХАН СУМЫН НУТАГТ БАЙРЛАХ “АЛС (ДАЛЬНИЙ)-ИЙН ХАЙЛУУР ЖОНШНЫ ОРДЫН УРТ ХЭСЭГ/БИЕТ1,1А,2/-ИЙГ АШИГЛАХ” ТӨСЛИЙН 2024 ОНЫ БАЙГАЛЬ ОРЧНЫ МЕНЕЖМЕНТИЙН ТӨЛӨВЛӨГӨӨ

БҮЛЭГ 10. ОРЧНЫ ХЯНАЛТ ШИНЖИЛГЭЭНИЙ ХӨТӨЛБӨР

№	Хяналт шинжилгээ хийх үзүүлэлтүүд	Хяналтын цэгийн байршил	Хугацаа ба давтамж	Давтамжийн тоо	Нэгжийн зардал, төг	Нийт зардал, төг	тайлбар	Баримтлах стандарт, арга, аргачлал
Хөрс								
1	Хөрсний механик бүрэлдэхүүн	Төслийн талбайн нэг цэг сонгон хөрсний шинжилгээ хийлгэх.	2024 он	Жилд 2 удаа	80.0	160.0	Хөрсийг агрохими, хүнд мяталл, эрүүл ахуй, механик бүрэлдэхүүний шинжилгээг хийлгэнэ	MNS 3307:1991, MNS 3308:1991 Хөрс. Хөрсний химийн элементүүдийн нийт хэмжээг тодорхойлох арга,
2	Хөрсний агрохимин үзүүлэлт							
3	Хөрсний хүнд металлын үзүүлэлт							
	Хөрсний эрүүл ахуйн үзүүлэлт							
Агаар								
4	Агаар	Төслийн талбайн нэг цэг сонгон шинжилгээ хийлгэх.	2024 он	Жилд 2 удаа	100.0	200.0	Агаарын тоосны (TSP, PM ₁₀ , PM _{2.5}) шинжилгээ хийлгэх Агаарын бохирдлын (NO ₂ , SO ₂ , CO, Тоос, H ₂ S, NH ₃) шинжилгээ хийлгэж БОШТЛ-ын багажаар хийнэ	MNS 4585:2007 Агаарын чанар. Техникийн ерөнхий шаардлага, MNS 4048:1988 Тоосны хэмжээг тодорхойлох жингийн арга MNS 0017-2-5-11:1988 Агаар дахь азотын давхар ислийн хэмжээг тодорхойлох
5	Дуу шуугиан		2024 он	Жилд 1 удаа				
Усны шинжилгээ								
6	Усны ерөнхий үзүүлэлт	Усны эх үүсвэрээр	2024	Жилд 2 удаа	50.0	100.0	Усны чанар pH, ууссан нийт давс (жингийн аргаар), усны ерөнхий болон хүнд металлын шинжилгээ	MNS (ISO) 4867:1999 Усны чанар. Дээжийг боловсруулах, хадгалах зөвлөмж MNS 4586:1998 Усан орчны

ХЭНТИЙ АЙМГИЙН ДАРХАН СУМЫН НУТАГТ БАЙРЛАХ “АЛС (ДАЛЬНИЙ)-ИЙН ХАЙЛУУР ЖОНШНЫ ОРДЫН УРТ ХЭСЭГ/БИЕТ1,1А,2/-ИЙГ АШИГЛАХ” ТӨСЛИЙН 2024 ОНЫ БАЙГАЛЬ ОРЧНЫ МЕНЕЖМЕНТИЙН ТӨЛӨВЛӨГӨӨ

								чанарын үзүүлэлт. Ерөнхий шаардлага MNS (ISO) 5667-14:2000 Гадаад орчны уснаас сорьц авах болон тээвэрлэх, гарын авлагын зөвлөмж MNS 13.060.50 Усны чанарын стандарт MNS 0900 : 2005 Ундны ус. Эрүүл ахуйн шаардлага, түүнд тавих хяналт(бохирдол)
Нийт 500.000								

ХЭНТИЙ АЙМГИЙН ДАРХАН СУМЫН НУТАГТ БАЙРЛАХ “АЛС (ДАЛЬНИЙ)-ИЙН ХАЙЛУУР ЖОНШНЫ ОРДЫН УРТ ХЭСЭГ/БИЕТ1,1А,2/-ИЙГ АШИГЛАХ” ТӨСЛИЙН 2024 ОНЫ БАЙГАЛЬ ОРЧНЫ МЕНЕЖМЕНТИЙН ТӨЛӨВЛӨГӨӨ

БҮЛЭГ 12. ТУХАЙН ЖИЛИЙН БАЙГАЛЬ ОРЧНЫ МЕНЕЖМЕНТИЙН ТӨЛӨВЛӨГӨӨГ ХЭРЭГЖҮҮЛЭХ УДИРДЛАГА ЗОХИОН БАЙГУУЛАЛТЫН ТӨЛӨВЛӨГӨӨ

№	Төлөвлөсөн арга хэмжээ	Урьдчилан тооцсон төсөв	Хэрэгжүүлэх хуваарь			Харилцсан албан тушаалтан	Баримтлах стандарт, арга, аргачлал
			2024он				
			Cap 5	Cap 3	Cap9		
1	Байгаль орчныг хамгаалах, үйлдвэрлэлийн осол, гал түймэр, усны аюул мэтийн гэнэтийн ослоос урьдчилан сэргийлэх, осол гарсан тохиолдолд шуурхай хэрэгжүүлэх арга хэмжээг зохион байгуулах	Үйл ажиллагааны зардлаар	+	-	+	ХАБ-ын мэргэжилтэн	БОМТ-нд тусгасан арга хэмжээг хэрэгжүүлсэн байна.
2	Уурхайн ажилчдыг хөдөлмөр хамгааллын хувцас хэрэгслээр бүрэн хангах	Үйл ажиллагааны зардлаар	+	+	+	ХАБ-ын мэргэжилтэн	
3	Ажилчдыг эрүүл мэндийн үзлэгт жил бүр тогтмол хамруулах. Ажлын онцлогоос хамааруулан хувь хүний хамгаалалтын хэрэгслээр тогтмол хангах, хордлого тайлах хүнс, бэлдмэлээр хангаж байх	Үйл ажиллагааны зардлаар	+	+	+	Уурхайн эмч,	
4	Галын аюулаас хамгаалах хэрэгсэл, эрүүл ахуйн хэрэгслээр хангах	Үйл ажиллагааны зардлаар	+	+	+	ХАБ-ын мэргэжилтэн	
5	Байгаль орчныг хамгаалах тухай хуулийн 10 ¹ -д заасны дагуу Байгаль орчны аудит хийлгэх	Үйл ажиллагааны зардлаар	+	+	+	ХАБ-ын мэргэжилтэн	
Нийт 500.000							

ХЭНТИЙ АЙМГИЙН ДАРХАН СУМЫН НУТАГТ БАЙРЛАХ “АЛС (ДАЛЬНИЙ)-ИЙН ХАЙЛУУР ЖОНШНЫ ОРДЫН УРТ ХЭСЭГ/БИЕТ1,1А,2/-ИЙГ АШИГЛАХ” ТӨСЛИЙН 2024 ОНЫ БАЙГАЛЬ ОРЧНЫ МЕНЕЖМЕНТИЙН ТӨЛӨВЛӨГӨӨ

БҮЛЭГ 13. ТУХАЙН ЖИЛИЙН БАЙГАЛЬ ОРЧНЫГ ХАМГААЛАХ ТӨЛӨВЛӨГӨӨГ НӨЛӨӨЛЛИЙН БҮСИЙН ОРШИН СУУГЧДАД ТАЙЛАГНАХ

№	БОМТ, БОМТ-ний хэрэгжилтийг тайлагнах оролцогч талууд	Тайлагнах хэлбэр	Мэдээллийн агуулга	Зохион байгуулах хугацааны тов	Тайлагнах зардал, төг	Хариуцан зохион байгуулах албан тушаалтан/ажилтан	Зохион байгуулах газар
1	БОМТ-ний биелэлтийн үр дүнгийн тайланг төсөл хэрэгжиж буй Хэнтий аймгийн Дархан сумын ажлын хэсэгт танилцуулах	БОМТ-ний биелэлтийн тайлан боловсруулж сумын засаг захиргаанд хүргүүлнэ.	БОМТ-ний биелэлт	2024 оны 11 сарын 1 дотор	Үйл ажиллагааны зардлаар	Тус уурхайн байгаль орчны мэргэжилтэн	Хэнтий аймгийн Дархан сум